

Kubinyi. Szerk.: Széles Tamás.
Budapest, Magyar Ókatolikus Misszió, 2013. 52
old.

Az elmúlt években több tanulmány is megjelent a hazai ókatolicizmus múltjáról: Miklós Péter egy mariavita püspöki pásztorlevelet és a mariaviták magyarországi történetét dolgozta fel,¹ Dorogi Ferenc pedig a sashalmi mariavita történeteket mutatta be.² Korábban Sasvári László igyekezett átfogó képet nyújtani a magyar ókatolikus egyházakról,³ tanulmányában olvashatunk Kubinyi Viktor „Magyar Nemzeti Egyház Amerikában” elnevezésű gyülekezetéről is. Ehhez az íráshoz nyújt kiegészítést a *Kubinyi* címmel megjelent kis füzet, amelyben a rövid előszón kívül négy írás olvasható.

BERTIL PERSSON életrajzi kronológiája évszámokhoz rendelve adja meg a legfontosabb eseményeket. A születés, a keresztelezés, a tanulmányok, a római katolikus diakónus- és papszentelés dátumai mellett Kubinyi írói munkásságáról értesülhetünk: az évek során több regényt és életrajzot publikált, s kiadta saját önéletrajzát. Fontosabb események azonban a különböző közösségek, gyülekezetek és egyház alapítási dátumai, az ezekhez kapcsolódó szentelések, amelyekben Kubinyi Viktor is aktív résztvevő volt. E történések gyökere Kubinyi 1905-ös amerikai emigrációja, az Egyesült Államokban éveken keresztül a kivándorolt magyarok lelkipásztoraként működött. 1912-ben South Bendben megalapítja a „Magyar Nemzeti Egyház Amerikában” nevű közösséget, hívei ennek plébánosává választják. 1913-ban püspökké szenteli Joseph Marie Vilatte (Amerikai Katolikus Egyház) és Arnold Harris Matthew (Ókatolikus Egyház, Nagy-Britannia). 1913 decemberében lemond az Amerikai Katolikus Egyház püspöki szolgálatáról, és az episzkopális egyházba át lépve megszervezi az első amerikai magyar episzkopális közösséget (South Bend). Lefordítja magyarra az Amerikai Episzkopális Egyház Általános Ima-

¹ MIKLÓS PÉTER: Máriavita ókatolikus püspöki pásztorlevél 1945-ből. In: *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 2010. 1–2. sz. 159–168. p.; Uő: A máriavita ókatolikus mozgalom magyarországi történetéhez. In: *Vallás, közösség, identitás*. Szerk.: Povedák Kinga – Barna Gábor. Szeged, 2012. 247–254. p.

² DOROGI FERENC: Ókatolikus Mariaviták Sashalmon. In: *Magyar Sion*, 2011. 1. sz. 133–141. p.

³ SASVÁRI LÁSZLÓ: Ókatolikus mozgalmak Magyarországon. In: *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 1994. 1–2. sz. 81–125. p.

könyvét, amely 1915-ben jelenik meg. A későbbiekben elhagyja az Episzkopális Egyházat, és újabb közösséggel kerül kapcsolatba a szentelési vonalak révén. Társzentelőként maga is részt vesz püspökszenteléseken (1934), majd Magyarországra költözik. Ezek után nincsenek életrajzi évszámok, adatok. Bertil Persson információja szerint 1966-ban halt meg egy amerikai látogatáson.

SASVÁRI LÁSZLÓ írása három momentumot emel ki Kubinyi egyházalapító- és gyülekezetszervező munkásságából. Az első: Kubinyi ökumenikus, sőt felekezeti szemlélete, kapcsolatba kerülése a különféle keresztény hagyományokkal. A római katolikus, majd protestáns (episzkopális) örökség mellett legérdekesebb a keleti keresztény egyházak ága, például a szír-káld vonal. A második momentum a kivándorolt magyarok lelkipásztori gondozása. Minél nagyobb önállóságot szeretett volna ebben a szerepkörben, ezért távolodott el mind a Rómától független Lengyel Nemzeti Katolikus Egyháztól, mind az episzkopálisoktól. A legérdekesebb momentum a Kubinyi-féle szellemi örökségből a saját istentiszteleti rend, az önálló liturgia kidolgozása. Ebből hiányoznak az ún. szereztetési igék, feltehetően a szír-káld hagyomány alapján.

MIKLÓS PÉTER tanulmánya – alapos levéltári és könyvtári kutatások mentén – főleg Kubinyi fiatalkori tanulmányi éveit mutatja be. Kubinyi 1894 és 1897 között a kalocsai szeminárium kispapja volt. Részletesen olvashatjuk tanulmányi eredményeit. A hivatkozott dokumentumokból kiderül, hogy egészségügyi problémája (fülbetegsége) miatt kérdésessé vált a pappá szentelésének lehetősége. Budapesti gyógykezelés után állapotában javulás következett be, de szemináriumi előjárói más okokból – „kissé könnyelmű gondolkodású ifjú” – még mindig nem voltak biztosak a papszentelésben. Később az a döntés születik, hogy ha tanulmányait meghosszabbítva újból levizsgálják dogmatikából, akkor szentelésre engedhető. 1897-ben Császká György érsek áldozópappá szenteli. Miklós Péter pontosítja több téves életrajzi adat forrását is.

Végül a „Magyar Nemzeti Egyház Amerikában” közösség alapításáról olvashatunk információkat, leginkább arról, hogy ez nem volt konfliktusmentes esemény a római katolikus és a függetlenedni kívánó közösség között. A közösség így is rövid életűnek bizonyult, Kubinyi útja pedig továbbvezetett a fentebb már tárgyalt episzkopális egyház felé.

SZÉLES TAMÁS *Kubinyi Viktor teológiája* címmel közli munkáját. Ebben leginkább a *Magyar Nemzeti Egyház Amerikában Hitczikkelyei és Szervezeti Szabályai* c. dokumentumra támaszkodva tárja fel Kubinyi teológiai álláspontját.

A Hitczikkelyeknek az áteredő bűnről vallott felfogása megegyezik a Trentói Zsinat kánonjával, elutasítja azonban a szeplőtelen fogantatás dogmáját. Magáénak vallja a Niceai és az Apostoli Hitvallást, de elveti a papi cölibátust. A Hitczikkelyek alapján kerül kifejtésre Kubinyi közösségének krisztocentrikus egyházképe és szentségtani felfogása. Ezen túlmenően pedig már-már ökumenikus távlatokba tekinthetünk, mert Kubinyi ennek mentén viszonyult a szentségekhez. A szervezeti szabályzat elvetette a fizetett papságot, és elutasította a kötelező fülgyónást, úgy, hogy szentségként megtartotta és fakultatívvá tette. Végül fontos kérdés, hogy az amerikai nemzeti, független egyházak között Kubinyi gyülekezetének mennyiben volt, mennyiben lehetett ókatolikus karaktere. Széles Tamás így ír erről: „Kubinyi püspök

egyházát tehát ókatolikusnak tartjuk, mert az utrechti irányzat legtöbb lényeges teológiai jegyét magán viselte. Ilyen az Ószövetség deuteró-kanonikus könyveinek elhagyása, a nemzeti nyelvű Szentírás használata, a nemzeti nyelvű liturgia bevezetése, az érdemek alapján történő üdvözülés elvetése, a Szentírás elsőse a szenthagyománnyal szemben, a szentek imádatának elvetése, a fülgyónás elvetése, a pápai csalhatatlanság elvetése.” (49. p.)

Az ókatolikus / független katolikus / nemzeti katolikus egyházakban számos olyan életutat ismerünk, ahol római katolikus pap csatlakozott ezekhez a közösségekhez. Ilyen életutat járt be Kubinyi Viktor is. A hazai egyháztörténetben a magyar ókatolicizmus kevésbé ismert terület, a 20. századi kezdeményezések nem voltak maradandóak, hamar megszűntek. Dokumentációjuk azonban mindenképp figyelmet érdemel – ehhez járulnak hozzá a fűzet tanulmányai.

(ism.: Csima Ferenc)